

Nagy nevettet?k 3.rész: Charlie Chaplin

2009 május 14. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 1

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

2004-ben, egy londoni aukción Charlie Chaplin sétapálcája 47.800 fontért kelt el. A *Modern id?k*ben használt bot egy amerikai magánszemély birtokába került. Ugyancsak árverésre bocsátották *A nagy diktátor* bajuszait: ezeket a fontos ereklyéket 11.950 valamint 17.925 fontért vitték el.

Keménykalap, sétapálca, kis bajusz és kacsázó járás: az örök „kisembert” megformázó Chaplin. A némafilm koronázatlan királya óriási sikert és hatalmas bevételt aratott az egyszer? karakterrel, sokan azonban nem is sejtik, hogy a komikus a maga módján mekkora segítséget nyújtott a háború sújtotta Európa számára.

A nagy nevettet?nek, akinek halála évfordulója éppen karácsonyra esik, egész pályáját fémjelzi Hitlerrel való nyílt szembefordulása.

C harles Spencer Chaplin tehetséges varietéénekes szül?k sarjaként látta meg a napvilágot 1889-ben Angliában, ám szülei hamar elváltak, és ?t és féltestvérét, Sydney-t édesanyja nevelte. Az énekesn? tehetségének köszönhet?en eleinte még jómódban élt a család, ám elhúzódó betegeskedése miatt búcsút kellett intenie a rivaldafénynek. A nyomorúságok idején Isten felé fordult, és a protestáns Christ Church közösségbe kezdett járni. Nagy hatással volt rá az evangélium, ami a fiaiban is maradandó nyomot hagyott.
A gyerekek többször menhelyre és árvaházba kerültek, mivel édesanyjuk idegeit kikezdték a bizonytalan életkörülmények és az alultápláltság, így a kis csavargók életérzéseit Charlie korán megtapasztalta. Nyolcévesen már abbahagyta tanulmányait, és táncolással keresett pénzt, ám kis id? múlva asztmás lett, és hónapokra ágynak d?lt. Betegsége alatt édesanyja az ablak elé ülve eljátszotta neki, mi történik az utcán. Bár gyerekkorában volt újságárus, nyomdász, játékkészít?, üvegfúvó, kifutófiú, mindvégig egy cél lebegett a szemei el?tt: a színház. Alig múlt tizenkét éves, és álma valóra vált, két évet még hozzáfüllentett a korához, és megnyílt el?tte a színészi pálya.

Karrierje Amerikában bontakozott ki. A Keystone Stúdió a jó nev? színész felvételével maga sem tudta, hogy gyémántra lelt: az ifjú Chaplin életre hívta a kis csavargót, akit a közönség azonnal a szívébe zárt. Filmjeiben mesterien ötvözte a tragikumot a komikummal, ez egyedülálló ismérve lett m?veinek. Nemsokára maga írta, rendezte és játszotta a filmjeit, s?t a zenét is ? szerezte, és a többi szerepl?nek is ? tanította be a szerepeket. Pantomimjátéka azóta is színészi kihívás – egyszer?, természetesnek t?n? táncmozdulatait sok gyakorlás után sem könny? utánozni.
A filmek sikere mellett a bevétele is n?tt, majd barátaival saját filmstúdiót alapított, hogy megtörjék a készül?d? filmipari kartell uralmát. Tervük sikerült, és hatalmas bevételre tettek szert. Édesanyjáról b?kez?en gondoskodott haláláig, aki örült a sikerének, de boldogabb lett volna, ha Charlie a m?vészlét helyett Isten szolgálatába áll.

Chaplin legjobb alkotásának az 1925-ös Aranylázt tartotta. A film a számtalan életh? makettel, technikai újításokkal, valamint hatszáz – javarészt hajléktalan – statisztával valóban monumentálisra sikeredett. Az életm?ben végül a négy legnagyobb film között kapott helyet a Nagyvárosi fények (1931), a Modern id?k (1936) és a Diktátor (1940) mellett. A legkiemelked?bb alkotásnak azonban a Diktátor bizonyult, amely a színész életében is új fordulatot hozott.
Chaplin egyik ismer?se révén jutott hozzá egy Hitlert ábrázoló képsorozathoz és egy beszámolóhoz a nácik b?ntetteir?l, melyet Amerikában akkoriban senki sem vett komolyan. Chaplin maga is sült bolondnak tekintette Hitlert. Kés?bb, amikor barátja, Einstein, majd Thomas Mann és még sokan mások elhagyták Németországot, egyre komolyabban kezdte foglalkoztatni önnön csavargó figurája és a diktátor küls? hasonlósága, mint egy komédia alapötlete.
A küls? mellett sok más párhuzam is volt köztük: azonos id?ben születtek, mindkett?jüket vonzotta a színészi pálya, és mindketten tömegbefolyással rendelkeztek. Amikor a nácizmus el?retört, részben Korda Sándor ösztönzésére meger?södött Chaplinben a gondolat, hogy Hitlert nevetségessé kell tennie. Ebben a filmben a hangosfilm el?retörésére is reagált, Hitlerként harsányan uszította a tömeget, míg a csavargó szerepében néma maradt. Mellesleg nem tudott németül, de a rögtönzött beszédekben olyan németes kiejtéssel halandzsázott, hogy a vetítéskor a közönség hahotázott a néz?téren.
Nem sokkal azután, hogy Anglia hadat üzent Németországnak, és a németek áttörtek a Ma-ginot-vonalon, a film debütált Európában is, és rekordbevételt hozott. Németországban „Sárli” – ahogy a németek szólították – nemkívánatos személy lett, filmjeit betiltották, pedig Hitler állítólag háromszor is megnézte a Diktátort. Chaplin zsidóság melletti kiállását azzal magyarázták némelyek, hogy ? is izraelita. A háború után bevallotta barátainak, hogy nem zsidó, ám ha ezt korábban nyíltan elismerte volna, az szerinte felért volna egy uszítással.

A háború után Amerikában kommunistagyanús elemmé vált, az FBI megfigyelés alatt tartotta, és végül egy tíz évig

elhúzódó rágalomhadjáratot indított ellene. Az egyik hírhedt lejárató kampány alapját egy fiatal lány szolgáltatta, aki el?ször megpróbálta elcsábítani a férfit, majd apasági keresetet nyújtott be ellene. A vérvizsgálat bebizonyította, hogy nem Charlie az apa, és kés?bb kiderült, hogy a lány náci szervezetekkel is kapcsolatban állt, ennek ellenére néhány gumiparagrafus alkalmazása révén Chaplint járadékfizetésre kötelezték. Élete leghányatottabb id?szakában ismerkedett meg negyedik feleségével, az akkor tizenhét éves Oona O'Neillel. A több mint harminc év korkülönbség eleinte aggasztotta, ám Oona határozottsága meggy?zte, és egy év múlva feleségül vette. Charlie családjával önként elhagyta Amerikát, és Svájcba költözött, hosszú és boldog házasságukban nyolc gyermekük született. 1972-ben még egyszer ellátogatott Amerikába, ahol átvette életm?véért az Oscar-díjat, majd 1977 karácsonyán nyolcvannyolc évesen eltávozott az él?k közül, s vele együtt a némafilm korszaka is lezárult.

hetek.hu

Ajánló